

A portrait of Jovan Jovanović Zmaj, an elderly man with a full white beard and mustache, wearing a dark suit and a white shirt with a dark tie. He is looking slightly to the right. The background is a soft, out-of-focus mix of colors.

Bistrooki

www.balasevic.in.rs

Jovan Jovanović Zmaj
NAJLEPŠE PESME
ZA DECU

Jovan Jovanović ZMAJ

NAJLEPŠE PESME ZA DECU

izbor i e-obrada: Bistrooki

www.balasevic.in.rs

PAČIJA ŠKOLA

„Jeste l' čuli, kumo,
– Verujte, bez šale –
Otvara se škola
Za pačiče male.“

Tako je i bilo,
– Verujte, bez šale –
Otvorila s' škola
Za pačiče male.

Svi pačići došli,
Na skamijam' stoje;
Stari patak metno
Naočare svoje.

Sve ih je upiso
U katalog male,
Pa ih je prozivo,
– Verujte, bez šale.

Pa se onda šeto
S ozbiljnošću krutom;
Učio ih, učio,
I knjigom i prutom.

Učio ih, učio
Od srede do petka,
Al' se nisu odmakli
dalje od početka.

Nije bilo uspeha
Učiteljskom trudu,
Cela muka njegova
Ostade zaludu.

Ništa više ne nauči
Pačurlija ta,
Nego što je i pre znala:
Ga, ga, gaga, ga!

ŽABA ČITA NOVINE

Sedi žaba sama
Na listu lokvanja,
Od žarkoga sunca
Štitom se zaklanja.

Da novine čita,
To vam slika kaže,
Al' ne mož da nađe
Što joj oči traže.

Znate već o čemu
Žabe brigu vode:
Hoće li se skoro
Odseliti rode.

MATERINA MAZA

Ima dete u selu,
Ime mu je Laza,
Al' ga zovu drukčije –
Materina maza.

Kada sva deca ustanu,
On i onda spava,
Kad mu kažu: Ustani!
Njega „boli g'ava“.

Kad ustane, ne ume
Da se sam obuče,
Ne sme da se umije,
Ište vode vruće.

Kad ga žulji cipela,
On cipelu tuče,
Tad ga ruka zaboli,
Pa onda jauče.

Kad mu dadu jabuku,
On bi hteo šljiva,

Kad mu pruže pogaču,
Onda bi koljiva.

Kad se malo ogrebe,
Plače i zapeva:
"Jao, jao, pomagaj
Izić će mi c'eva!"

Kad je suvo, zamesi
Blata pa se kalja,
Kad ga mati pokara,
Legne pa se valja.

Kad mu uspu tarane,
On bi jeo riba,
Kad se ribe najede,
Tad ga „boli tiba“.

Pa ga zato ne zovu
Po imenu: Laza,
Većem jadno, žalosno:
Materina maza!

MALI KONJANIK

Điha, điha, četir' noge,
Sve četiri krute!
Điha, điha, mi idemo
Na daleke pute!

Sedlo mi je od marame,
Uzda od kanapa,
A bič mi je od očina
Prebijena štapa.

Rago jedna, baš si lena –
Zar te nije sram!?
Al' kad nećeš ti da skačeš,
Ja ću cupkat sam.

NAPOMENA MATERI

Naša mala Juca
Sa stolice muca:
„Mati, mati, mati,
Znas kol'ko je sati?
Zdlavo mlogo kuca,
Trebada se luca;
Gladna sam vec i ja,
Gladna je i kuca,
Pa i ptica peva
i njoj klce ceva.“

ČIGRA I DECA

Naša čigra
Lepo igra,
Sitno veze,
Pravo stoji, –
Jer se boji.
U nje nije
Božja duša,
Ona samo
Bič naš sluša.
Al' mi deca
Bolje znamo,
Jer mi biča
Ne trebamo;
Naša duša
Reči sluša.
Recite nam
To je zdravo, –
Ići ćemo
Uvek lepo,

Stajaćemo
Uvek pravo.

1872.

DETE I LEPTIR

Dete:

Leptiriću, šarenčiću,
Hodi k meni amo!
Evo imam lepu ružu,
Omiriši samo.

Leptir:

Ja bih došo, al' se bojim
Kakve igle klete;
Stisnućeš me, probošćeš me,
P' onda, zbogom svete!

Dete:

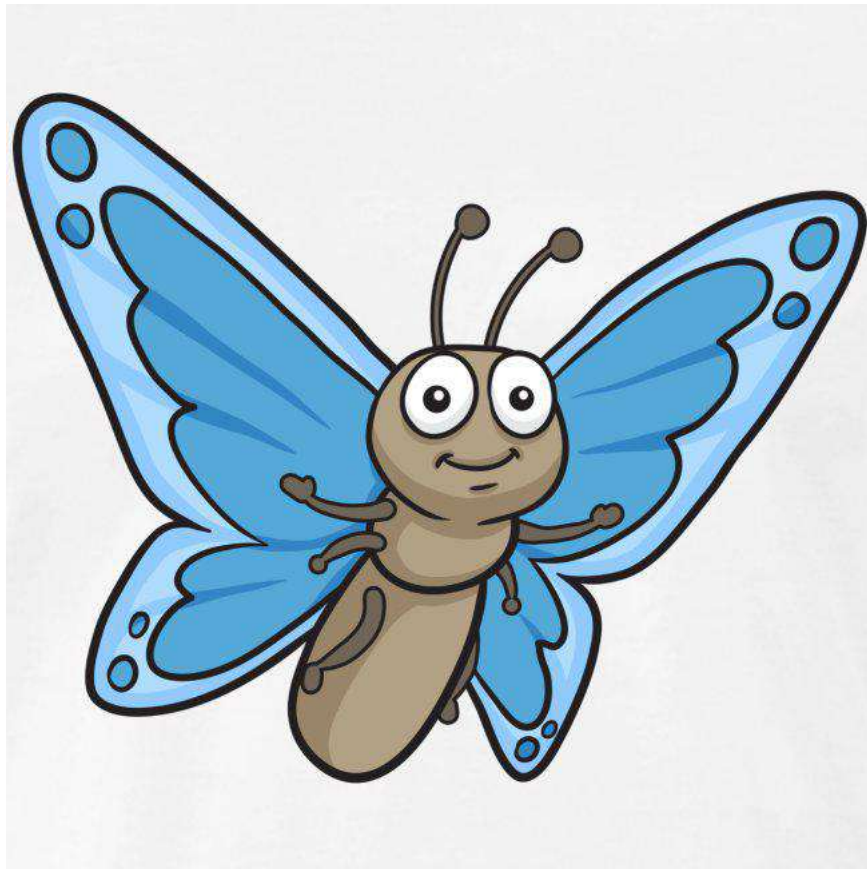
Neću, lepko, neću, lepko,
Života mi moga.
Samo hoću da izbrojim

Kol'ko imaš noga.

Leptir:

E, pa to ti mogu kazat
I izdalje malko:
Leptir ima šest nožica,
– A sad zbogom, ranko!

1881.

Ala su to grdne muke . . .

Ala su to grdne muke,
Tako gledat u jabuke!
Jabuke su tako blizu,
Samo usta da zagrizu.
A lepe su, rumene su,
A slatke su, medene su,
Samo ruke da su duže, –
Kad bi mogle da se pruže!
Ala da je trska kaka,
Ili udica i pecaljaka
Ili vetar da nasrlja,
Pa da koju dokotrlja.
Ala su to grdne muke,
Tako gledat u jabuke!

ACA GUŠČAR

Još sam nejak, još sam mali,
Zato su mi guske dali,
Da ih čuvam, brigu moju,
Da ostanu sve na broju.

Ako budem dobre sreće,
Pa kad budem momče veće,
Tad će čuvat braca Aca
Čopor svinja i prasaca.

Neka, neka, bog će dati,
Još ću i to dočekati,
Da proteram kroz dolove
Same krave i volove!

PERA KAO DOKTOR

“Gospodine doktore,
Zvala sam vas amo,
Lutka mi je bolesna,
Gledajte je samo.
Pipnite joj obraze,
Pipnite joj čelo,
Meni se bar čini:
Užasno je vrelo.”

Doktor sedi ukočen
Sa ozbiljnim mirom,
Pipa bilo lutkino,
Pa drma šeširom:
“Influenca velika,
Al’ umreti neće,
Nemojte je ljubiti
Da na vas ne pređe.

Lek ću joj prepisati,
Prašak svakog sata,
Uz to, nek je protrlja
Vaša baba Nata.
Limunadu pravite
U vel'kim čašama,
Ako joj se ne pije,
Vi popijte sama.”

1899.

NEĆE MAČKA DA SE SIGRAMO

Ala je ta mačka!
Ceo dan je grdim,
Al' sad mi je došlo,
Da se već rasrdim!
Nosim je ovamo,
Nosim je onamo,
Pokažem joj knjigu
„Hajde da čitamo!“
U knjizi su slike,
Ona i ne gleda.
„Pa kad nećeš da čitaš,
A ti malo predi!“
Neće ni da prede
– A još kako ume – ,
Što god rečem čini se
Ko da ne razume.
Ogrnem joj cebe,
Strese ga sa sebe;
Ja joj pružim lutku,
Ona je ogrebe.
„Ako hoćeš, evo ti
Moj šeširić mali!“

Tek joj metnuh na glavu,
A ona ga svali.

Pa zar vredi takav stvor

Da se s njime družim...

Došlo mi je, boga mi,

Da je majci tužim.

1878.

KUPANJE

Ala mi je to divota
Kad se ko okupa!
– Što se ne bi kupali,
Voda nije skupa.

Moramo se kupati,
Priljavštinu stresti,
– Nečistoća privlači
Rđu i bolesti.

Zato j' majka spremila
Vodu, ali mlaku,
Zato je okupala
Svoga malog Laku.

A sad veli: „Cicu mi
Pustati ne smete,
Jer će mislit da je sir,
Poješće mi dete.“

Kucovu je slobodno,
Nek se zaigrava

On će Laku čuvati
Kad legne da spava.

A stariji, Andreja,
On se većem svuko –
Što ga već ne kupaju,
Čisto bi se tuko.

Čekaj, čekaj, Andreja,
Dok obrišu Laku,
Ti ćeš onda dobiti
Drugu vodu mlaku.

Laka će se u kolevci
Topiti u slasti,
A što bude snevao
Neće nikom kaz'ti.

PESMA O ANI

To je ona ista Ana
što se juče celog dana
po ulici vitlala, –
tukla ptice, tresla drva,
na ljuljašci ona prva, –
samo nije čitala.

A, gle čuda, sada šta je:
Učiteljka prozvala je
da zadatak kaže svoj, –
gle'te samo kako stoji,
pa šeprtlji, pa se znoji,
– čudne muke, bože moj!

Ko ne radi taj se pati,
ko ne uči ne mož' znati,
a neznanje čeka sram.
– Sedi, Ana, kad je tako!
Al' odjako, al' odjako
Ne igraj se po sav dan!

CIGANIN HVALI SVOGA KONJA

Gledaš, – je li, moga konja,
Gospodaru stari?
Ne znaš je li konj il' ptica
Lastavica?
Skidaj naočari, –
Ne možeš se nagledati,
Već hajde pazari!
Ti još pitaš za Putalja,
Da li valja!
Nemaj brige!
Da ne valja, ne bi bio
On kod Cige.
Ne možeš ga u carevoj
Naći štali, –
Samo Ciga što ne ume
Da ga hvali.

Da ga pospe suvim zlatom,
Ko ne štedi,
Još i onda jedan dukat
Više vredi.

Ako imaš, jede seno,

Zob i slamu,
Ako nemaš, on ne ište,
Ne treba mu.
Nemoj da mu gledaš zube,
Moj golube,
Ni ja mu ih nisam gledao,
Nemoj ni ti, –
Taj ne može ostariti.
– Što ga duže teraš, kume,
Sve je mlađi,
Pa de sad mu
Para nadji!

A što pitaš: hoće l' moći
Kakav jendek da preskoči.
Jendek, jendek, – kakav jendek?
Taj se nije još rodio,
Koj' on nije preskočio, –
Preskoči ga tako lako
Kao da je pile neko,
I to uzduž, ne popreko.

Ja ga jašem bez sedla, –
Sedlasta mu leđa.
– Za pasoš ga ne pitaj,
Jer – to njega vređa.

Idi, kume, idi, idi, –
Još me pitaš: kako vidi?
To je da se pripoveda:

Vidi ostrag ko i spreda,
Vidi noću ko na danu,
A na danu ko u noći, –
Takve su mu oči.

A što pitaš, moj prijane,
Ima l' mane –
Ta zato ga i prodajem,
Moj prijane,
Jerbo nema mane, –
Takvi konji nisu za nas,
Za Cigane.

A brzina kakva mu je?
Malko j' brži od oluje.
Sad ćeš čuti,
Kazaću ti:
Jednom sam se iz Erduta
Vraćo s puta.
Mada nas je pljusak vijo,
On se nije umorio.

Munja sevne, a on rže, –
Pljusak brzo, a on brže;
Pljusak pišman na mog hata,
Pa ga hvata,
A Putalj ga preko gleda,
Pa se ne da.
Pljusak leti da polije,
– Tek što nije!
Kad stigosmo pod šatora,
U ciganski dvorac lep,
Na mom konju sve je suvo,
Pokiso mu samo
– Rep.

1880.

MAČAK IDE MIŠU U SVATOVE

Ženio se mladi miš
U selu Šalali;
Vodili su devojku,
Mačka nisu zvali.

Mačak reko: "Čekajte
I gosta nezvana!"
U sonice uprego
Četiri zekana.

Pa pojuri svatovski
Po tom putu belom,
U paradi najvećoj,
S porodicom celom.

Ali neko poruči
Mišu brzojavom:
„Sakrijte se, svatovi,
Ne šal'te se glavom!“

Mačak stiže prekasno,
Jer za časak tili

Veseli su svatovi
Svi u rupi bili.

„Mnogo ljeta“ čulo se
Sve do zore same,
Iz mestanca sigurnog,
iz rupine tame.

1884.

VIVAK

Vi-vi-vi! Vi-vi-vi!
Na straži smo mi.
Zeleni se naše perje,
A blista se ko biserje,
A na glavi perjanica –
To se zove stražar-ptica.

Vi-vi-vi! Vi-vi-vi!
Na straži smo mi.
Ko j' bez puške može proći,
Ali lovac ne sme doći,
Ako dođe, zalud trudi,
Straža cikne, sve probudi.

Vi-vi-vi! Vi-vi-vi!
Na straži smo mi.
Mi smo spasli mnoge ptice,
Mnoge ptice i zverčice,
Te nas svako rado gleda –
Dobra straža mnogo vredi.

ZEKA, ZEKA IZ JENDEKA

Skoči zeka iz jendeka,
Pa po snegu lako prti.
Za njim skoči drugi, treći,
A za trećim i četvrti.

Po ćilimu belom skaču
Jedan drugom na krkaču;
Premetnu se preko njuške,
Valjaju se poleduške.

Gurkaju se u tom trku,
Ćuščaju se u tom huku
Ko ih gleda ne mož' znati,
Igraju l' se il se tuku.

Gledao ih lovac stari,
Pucati mu beše žao.
Uze listak knjige bele,
Pa je zeke – nacrtao.

Zeka, zeka iz jendeka,
Danaske si srećan bio!

Danas ti je – dece radi –
Stari lovac oprostio.

1881.

POSLE GOZBE

Žabac sa svojom žabom
U gostima bili;
Tu su mnogo jeli,
A bogme i pili.

Pojela je žaba
Šeset i pet muva,
Trbuh joj se napeo,
Ne može da duva.

Reče žaba žapcu:
„Ja se, mužu, bojim
Neću moći kući
Na nogama svojim.“

Žabac odgovara:
„Teško je i meni,
Al' moram pomoći
Svojoj dragoj ženi.“

Pa joj priđe bliže,
Na leđa je diže

I odnese kući –
Malko posrćući.

1899.

HVALA

Evo, draga dečice,
Voća svakojaka:
Grožđa crna, grožđa bela,
Jabuka, krušaka!
Ove lepe darove
Jesen nam je dala;
Draga naša jeseni,
Velika ti hvala!

To je samo na slici,
Pa nam mira ne da
Ono voće, pravo voće,
Još lepše izgleda.
Ove lepe darove
Jesen nam je dala;
Draga naša jeseni,
Velika ti hvala!

Setimo se proleća,
Njegovih cvetova
Što nam cveće obećalo,

Evo tih darova!
Ove lepe darove
Jesen nam je dala;
Draga naša jeseni,
Velika ti hvala!

Sad imamo do volje
Voća svakojaka:
Grožđa crna, grožđa bela,
Jabuka, krušaka!
Ove lepe darove
Jesen nam je dala;
Draga naša jeseni,
Velika ti hvala!

PESMA O MAKSIMU

Kad je Maksim čuvo stado,
Premišljo je vrlo rado
O pričama starih baka,
O četama vilenjaka.

Bilo podne, tiho, nemo,
Maksim seo, pa zadremo;
Najedanput – nuto čuda –
Skoči neki starac s duda.

Na starcu je bilo džube
Od šalimse svetle čoje;
Seda brada do kolena
Od varamte bele boje.

Imo j' krila ko u raka,
A rogove ko u miša –
Okolo pasa crven pojas
Od zelena nevidiša.

U ruci mu zlatan kovčeg –

Tvdo zlato (sve se giba) –
On Maksimu poče zborit
Tako glasno kao riba:

„Oj, Maksime, čedo moje,
Il' unuče – šta li si mi,
Preni skokom, skoči okom,
Pa kovčežić ovaj primi!

U kovčegu Laždipaždi
Amajlija Bilbiliti –
Ko pročita šta j' u njemu
Doveka će srećan biti!“

Maksim prima, starac daje
Uzdišući: ihahaj!
Ko mi i sad još veruje,
Neka čita pesmi kraj.

Kad otvori Maksim kovčeg,
Od miline sav pretrnu,
Jer tu nađe hartijicu,
Tako belu, čisto crnu.

Hartija je bila mala,
Jedva veća od tri hvata,

Na hartiji behu slova
Od mokroga suvog zlata.

E sad, samo nek pročita,
Pa je srećan. Ali, jao!
Još jedanput, dvaput jao!
Maksim nije čitat znao.

Ja bih sada mogo svršit
Ovu pesmu šalozbiljnu,
Jer je pesma stigla metu,
Onu metu kuda ciljnu.

Al' još vidim onog starca
Gde se ceri iza luga. –
Ko god danas čitat ne zna,
Tom se svaki đavo ruga.

1880.

VRABAC I MAČKA

„Gde ćeš, vrapče, zimovati?“

Pita mačka vrapca stara.

„Onde, onde –

Tuda, svuda!“

Tako vrabac odgovara.

„Gde ćeš, vrapče, danas ručat?“

Pita mačka vrapca stara.

„Na kraj šora,

Na vrh ora!“

Tako vrabac odgovara.

„A gde ti je, konak, vrapče?“

Pita mačka vrapca stara.

„Šta te briga?

Pogodi ga!“

Tako vrabac odgovara.

„Znaš li, more, zašt' te pitam?“

„Jer si mačka – a ja ptica!“

To je reko,

Pa uteko –

Osta mačka tužna lica.

PURA-MOCA

Evo, deco, to je onaj Pura-Moca
Što je većem triput bežao od oca!
Lolastije lole nema ispod neba:
Pojeo je više batina neg hleba.

U školu ga dali, – u školi je spavo.
A kad nije spavo, bolje da je spavo;
Skamlije je seko, nogama je lupo,
Il' je muve hvato pa im krila čupo,
Krećio je pero, propise je dero,
Knjige nije čuvo već se njima gruvo,
Nedeljom je bežo od božija hrama,
U porti se tukao sa alvadžijama.

Kad se većem mnogo pokrhalo štapa
(A kol'ko je bilo, nema ni hesapa),
Tad učitelj reče: „Eno, sinko, vrata,
Kad za školu nisi, uči bar zanata!“

He, „zanat je zlatan“ (onom kom je mio),
Ali Moca nije baš nizašta bio –
To jest, on je bio i krojač i brica,
Ali nigde duže od pet nedeljica.

Na poso se duri, a na zlo se žuri;
Na batine sviko kao njegov niko.
Koji god ga majstor primio pod krilo,
Taj je brzo reko: aratos te bilo!

Tako j' sada posto od zanata lola,
(Otac mu je svisno od tuge i bola).
Skita se i lunja, prolaze mu dani –
Žalosna mu majka što dembela hrani!
Oči mu podmukle ka u kakve zveri,
Traži društvo loše, da se kockat može;
Savet ni da čuje, već laže i psuje.
Oh, sačuvaj bože, čisto ne smem kaz'ti,
Potraje li tako, taj će još i krasti . . .

Njega je nasliko jedan dobri deda
Da vidite kako bangaloz izgleda;
Pa kad ga sretnete, da se uklonite,
Od takvih dečaka uvek da bežite.

DETE I BAKA

Bako, stara bako, babuščice mila
Jesi l' i ti kadgod mala, mlada bila?
Jesi l' mogla kadgod ispraviti leđa?
Je l' i tvoja kosa bila kadgod smeđa?
Je l' i tvoja halja bila kadgod kratka?
Je l' i tebe kogod zvao: „Dušo moja slatka“?
Je l' i tebi kogod kadgod 'vaku lutku dao?
Valjda se skrhalo, pa ti je sad žao!
– Ta zar mora, bako, ostareti svako? –
Hoću l' i ja, bako, ostareti tako? –
Moram li zar i ja biti tako seda?
Tako smežurana, zgurena i bleđa?
Pa zar tome nema baš nikakva leka?
– Zar se to ne može živeti doveka?

DEDA I UNUK

Uzô deda svog unuka,
Metno ga na krilo,
Pa uz gusle pevao mu
Što je negda bilo.

Pevao mu srpsku slavu
I srpske junake,
Pevao mu ljute bitke,
Muke svakojake.

Dedi oko zablistalo,
Pa suzu proliva,
I unuku svome reče
Da gusle celiva.

Dete gusle celivalo,
Onda pita živo:
„Je li, deda, zašto sam ja
Te gusle celivo?“

„Ti ne shvataš, Srpče malo,
Mi stariji znamo
Kad odrasteš, kad razmisliš,
Kaz'će ti se samo!“

MALI JOVA

Mali Jova jedio se
Što je tako mali;
Popeo se na stolicu
Pa se visok hvali.

Jedio se mali Jova
Što nema brkova;
Nagario nausnice:
„Sad sam čika Jova!“

Mali Jova silom htede
Da je čovek stari,
Pa metnuo preko nosa
Neke naočari.

Od kudelje napravio
Dugu sedu bradu,
A ogrno dedin prsluk
Da ga ne poznadu.

P' onda reče: „Poč mi dajte,
Vi, koji ste mali!“

A drugovi kad videše, –
Svi ga ismejali.

Mali Jova pokunji se
Od srama i stida;
A eto ti starog dede,
Pa mu prsluk skida:

„Dole, Jovo, sa stolice,
Skidaj naočari,
Utri brke, skini bradu, –
Ti još nisi stari!

Svašta ima svoje vreme,
Onda lepo liči,
Što j' od boga kome dato,
Nek se time diči!“

VELIKA DEVOJKA

„Gle kako je Jojka
Velika devojka!
Eno joj je ruka
Stigla do jabuka!“

Na to Jojka dovikuje,
Čisto malo ljuta:
„Ta nisam ja velika
Ja sam podignuta!“

1901.

MALI BRATA

Dočepo se mali Brata
Očevoga sata.
A sat je od zlata,
Pa ima i vrata.
Ala je to lepo!

A na uvo kad ga metne,
Tad se čuje neka zveka;
Sat govori: tika- taka!
Brata misli: Hoće mleka.
Ala je to mudro!

Zalio ga slatkim mlekom
Nekoliko puta,
Brata misli: sat se najo,
Pa sad zato ćuti.
Al' se razumemo!

Sad su puni obadvoje,
I satić i Brata,
Obadvoje sada ćute;
A kad dodje tata,
– Al' će biti gužve!

ZIMSKA PESMA

Zima, zima – e, pa šta je,
Ako j' zima, nije lav!
Zima, zima – pa neka je,
Ne boji se ko je zdrav!

Hajd napolje momak ko je,
Tamo veje krupan sneg,
Vi'š en' onde navejo je
Čitav bedem, čitav breg.

A šta može zima meni,
Šta mi može, šta mi sme?
Nek mi nosić pocrveni,
Eto to je, to je sve!

Seka Zorko, nemoj stati,
Tvoj nek bude prvi red;
Sad ćemo se zagrejati –
Čučni samo na taj led!

Gle sad žive železnice –
To je trka, to je let!

Zbogom ptice krilatice,
Naš je sada ceo svet!

Iz nosa nam para liže,
– Hajd u goste ko je zvan! –
A Campa nas jedva stiže –
Tika-taka, „ajzliban“!

1878.

NA LEDU

Oj duledu, duledu –
Ovako je na ledu.
Noge kao strele,
Teraj, braco, sele!

Veselo je, veselo,
Sve se živo kreće.
Nos se malo crveni,
Al' otpasti neće.

Jedan leti upravo,
Drugi malo kruži;
Svako čeka pohvalu,
Ako je zasluži.

Oj duledu, duledu –
Ovako je na ledu.
Tu je život pravi –
Dok se ne otkrivi.

KOMENDIJA ZA GROŠ

Gledali ste majmuna,
Kome nema para,
Slušali ste svirku
Velikih veštara.

Gledala su deca,
Gledala i mati, –
A sada dabome,
Trebalo i da s' plati.

SADI DRVO

Gde god nađeš zgodno mesto
Tu drvo posadi!
A drvo je blagorodno –
Pa će da nagradi.

Nagradiće izobiljem
Hlada, roda svog –
Nagradiće bilo tebe,
Bilo brata tvog.

SVET

Ala j' lep
Ovaj svet,
Onde potok,
Ovde cvet;
Tamo njiva,
Ovde sad,
Eno sunce,
Evo hlad!

Tamo Dunav,
Zlata pun,
Onde trava,
Ovde džbun.
Slavuj pesmom
Ljulja lug.
Ja ga slušam
I moj drug.

TAŠI, TAŠI

Taši, taši, tanana,
Evo jedna grana,
A na grani jabuka
Kao molovana.
Doleteće ptičica,
Ljuljnuće se grana,
Otpanuće jabuka, –
Dignuće je Ana.

Taši, moja, pa moja,
Nosi deda šeboja,
Na šeboju šara,
To je bubamara.
Bubamara lepeta,
Ne boji se deteta,
Na ruku mu sleta
Sa šeboja cveta.

Taši, bela, debela
Sva su deca vesela,
Doneo im čika,
Iz šume lešnika.

Jela bi i Ljuba,
Ali nema zuba,
Zato joj je seka
Uzvarila mleka.

Taši, rode, pa rode,
Kurjak bere jagode
Kad nabere dosta,
Moliće ga Kosta,
Da ih sve ne pomlavi,
Da i Nasti ostavi,
A kurjak ce kaz'ti:
„Kako ne bih Nasti!“

Taši, taši moje luče,
Ide baba po unuče,
Iz daleka prstom pruža:
Eno moja Ruža!
Taši, taši, Ružice,
Neka bride ručice,
Znaš da voli baba Jela
Kad su deca vesela.

Taši, taši, malena,
Suknja ti je šarena,
Košuljica bela,

Kuma ti je donela;
Kosa ti je plava,
Pametna ti glava,
A ustašca zamedljana
Uvek nasmejana.

Taši, taši, Cvetu,
Moje čedo peto,
Imaš četir' brate,
Svi pitaju za te.
Jedan pita: Kamo je?
Drugi veli: Tamo je!
Treći traži Cvetu
Po belome svetlu,
A četvrti nađe milu
Na majčinom krilu.

PTICA TILATALE

Kod belog Beograda
U hladanoj Savi
Kupao se Milutin,
Trećeškolac pravi.

Na obali stajalo
Njegovo odelo,
Bio mu je tu i fes
Lep i čist zacelo.

I u moru sinjemu
Baš kod Šibenika,
Kupao se drugi đak
Kresojević Ika.

Na obali bilo mu
Ispod žbuna niska
Sve odelo i ona
Kapa Dalmatinska.

Sa visina gledala
Ptica tilatale,

Pa se ptici prohtelo
Zbijat malo šale.

Uze kapu Ikanu,
Odnese je Savi,
Tamo gde se kupao
Trećeškolac pravi.

A fes njegov prenese
Čak do Šibenika,
Tamo gde se kupao
Kresojević Ika.

Čudio se Beograd
Pa u čudu viče:
„Naš Milutin, majčin sin
Post'o Dalmatinče!“

Čudio se Šibenik,
Pa od čuda skače!
„Glete, glete, Ika naš
Posto Srbijanče!“

Ali su ih ljubili
I onde i tude,
Ta čudesna izmena

Razdragala ljude.

Pak i meni za pesmu
Pridali se tema.
I sad još da završim
P' onda više nema.

Koliko je do mora
Od hladane Save,
Toliko je od šale
Do istine prave.

PROLEĆNICA

Pčelica zujka,
Vetrić lahori,
Potok u gori
Glasno žubori;
Loza se vije,
U rosi mije,
Ptičice poje
Pesmice svoje;
Šumica ista
Pomalo lista,
Sve se ponavlja:
Proleće s' javlja.

A žarko sunce
Zlati vrhunce
Fruške nam gore
Osvitkom zore;
Zirneš li kud,
Lepota svud.
Sve se ponavlja:
Proleće s' javlja.

Tamo u travi
Zumbul se plavi:
Tu u zabavi
Vredni su mravi;
I cvrčak cvrči,
Travicom trči,
Te tako slavi
Život naravi;
Leptirak šari
Cvećem letari;

I sve što gmiže
Življe se diže;
Sve se ponavlja:
Proleće s' javlja.

Gle, dece male
Gde se u gaju
U zagrljaju
Ljube i šale!
Blago toj deci —
— To je proleće
Blažene sreće.

KIŠA

Kišo, mati
Blagodati!
Padaj, padaj,
Prah utoli,
Daj života,
Gori, doli.

Kišo, mati
Blagodati!
Pokvasi mi
Cveće milo
Ne bi l' jošte
Lepše bilo.

Kišo, mati
Blagodati!
I potok te
Čeka viti,
Pa će bolje
Žuboriti.

MRAK

Mislio bi čovek
Kad pogleda mrak,
Da je strašno moćan,
Da je silno jak.

To bi bilo naopako –
Al' na sreću nije tako:
Svećicu zažeži,
A mrak odmah beži!

STARA BAKA

Godine su mnoge,
A leđa nejaka,
Godine su teške, –
Zgurila se baka.

Ali ipak voli
I pesmu i šalu,
Uvek ima priču
Za dečicu malu.

Kad je deca sretnu,
U ruku je ljube,
A ona se smeši:
„Hvala ti, golube!“

Pa se onda smeste
Ispod brsne zove,
Pa poteku priče
Sve nove i nove.

Zamiriše zova
Od sunčeva zraka, –
Uživaju deca, –
Uživa i baka.

1899–1900.

POZIV U KOMENDIJU

Javljam ti ja i Mija:
Sutra biće komendija.
Neka dođe kome prija
Kalamandarija.

U trumbetu ja ću svirat,
Kastor će mi sekundirat;
Malog Mopsa većem uče
Da skakuće kroz obruče.

Stevica će pamuk jesti
Pa iz usta trake presti.

Anđelija biće dama
U dugačkim haljinama,
Pa će igrat na štulama.

Andrija će biti deda,
Brada će mu biti seda,
Pa će da nam pripoveda

O zelenom žapcu,
O crvenom vrapcu.

Joja će se pajac zvati,
– On se ume premetati.

Krajcara se plaća samo,
Požuri se dok imamo
Još sedišta,
Lutka neće platiti ništa.

1888.

DOBRI SUSEDI

„Dobar več, susedice!
Uh, ala sam žedan!
Bi l' mi dala malo vode,
samo gutljaj jedan?“

„Hoću, hoću, - drage volje,
voda nije skupa.
Kad si žedan, evo ti je,
evo cela ćupa.“

„Hvala, hvala, susedice!
E, baš se razblaži'.
Kad vam od nas što zatreba,
samo meni kaži.“

ŠEST STIHOVA NA ŠEST SLOVA

(za školske početnike)

A A A što se uči to se zna

E E E niko odmah ne zna sve

I I I moramo se trudit' svi

O O O ne paziti, to je zlo

U U U samoglasnici svi su tu

R R R tim jezikom vežbam vr'

(Radujte se, ali tiše.

Suglasnika ima više.

Sve ih mora dobro znati

ko hoće da čita, ko hoće da piše.)

SRDA

Ja se često namrštim
i stanem za vrata,
pa se srdim i srdim
po dva do tri sata.

Pitaju me i otac,
i tetka i mama:
„Šta je tebi, Evice?“
- Ja ne znam ni sama.

A kad čelo razvedrim
(to me stane truda),
onda pitam samu sebe:
„Što si bila luda?“

U NOVOM KAPUTU

Dobio je kaput nov
Pa šeta po sredi,
Kad opazi sirotinju –
ni da je pogledi.

Ko sam, ja sam – misli on
šta ja za kog marim!
Nek zavide koji dršću
u traljama starim!

Dva sirotna deteta
stajala kraj puta,
dva sirotna deteta,
bez toplih kaputa.

Kad je holi kaputlija
došô do njih blizu,
oni su ga gledali, –
zavideli nisu.

Moj oholko, tvom kaputu
cena zdravo bleđi, –
čisto srce bez zavisti,
mnogo više vredi.

PTICA U KAVEZU

Na prozoru kavez stoji,
u kavezu ptica mala,
a tužna je, vrlo tužna,
tek što nije zaplakala.

Pa je pita hraniteljka
kad grumečak njojzi dade:
"Šta je tebi, ptico moja?
Izjadaj mi svoje jade!

Ta sad imaš lepu kuću,
ja ti dajem lepo hrane,
sad bi mogla pevat' pesme
da se ori na sve strane."

Iz kaveza ptica veli
gledeć' tamo u daljine:
"Imam svega, teško meni,
i ljudi mi dobra čine.

I suviše imam svega
što nemaju druge ptice,
al' najvećeg dobra nemam -
nemam svoje slobodice!

MALA FEMA

Svud no kući traži mati:
„Gde je Fema? Kamo Feme?“
He brini se, dobra majko,
Nije njojzi dugo vreme!
Dok se ona 'vako igra,
Bar ćeš imat malo mira,
Zabavlja se ona sama,
Pravi čizmu od šešira.

1881.

OPOMENA

Deco moja svekolika,
Počuvajte svog jezika,
Jer je jezik na zlo brz, prevari se rado,
Sa jezika hitlena već je mnogi strado!
Sa jezika hitlena već je mnogi strado,
Jer je jezik na zlo brz, prevari se rado!
Počuvajte svog jezika,
Deco moja svekolika!

Deco moja, dobro moje,
Počuvajte oči svoje,
Ne gledajte na one koji po zlu blude,
Oči svoje uprite u valjane ljude!
Oči svoje uprite u valjane ljude,
Ne gledajte na one koji po zlu blude!
Počuvajte oči svoje,
Deco moja, dobro moje!

Deco moja, dobro moje,
Počuvajte uši svoje.
Zle su reči otrovne, znajte, deco, znajte!
Ko vas na zlo navodi, vi ga ne slušajte.

Ko vas na zlo navodi, vi ga ne slušajte!
Zle su reči otrovne, znajte, deco, znajte!
Počuvajte uši svoje,
Deco moja, dobro moje!

Jezik, uši, oči,
Čudne su to moći,
Ko im silu razume, tom su božji dari,
Teško onom doveka ko ih zanemari!
Teško onom doveka ko ih zanemari,
Ko im silu razume, tom su božji dari!
Čudne su to moći,
Jezik, uši, oči!

1872.

(Zmajev prepev pesme Valtera fon der Fogelvajda (nem. Walther von der Vogelweide, 1170 — 1230) koji je bio je najpoznatiji nemački lirski pesnik srednjeg veka.)

Jovan Jovanović Zmaj – BIOGRAFSKI PODACI I BIBLIOGRAFIJA

BIOGRAFSKI PODACI

1833 — 24. novembra, rodio se u Novom Sadu.

1851 — u jesen, upisuje se na prava u Beču, kao privatan slušalac.

— maturira u katoličkoj gimnaziji u Trnavi; vraća se u Beč.

1855 — u zimu, upisuje se na prava u Pešti; u leto, odlazi u Prag.

1857 — vraća se u Novi Sad.

1860 — 31. jula izabran za aktuara novosadskog Magistrata.

1861 — podbeležnik novosadskog Magistrata.

1862 — u januaru, objavljuje u Javoru prve đuliće.

— 27. januara venčava se sa Eufrosinom-Ružom Ličanin.

— oktobra, rodio mu se sin Mirko.

1863 — izabran za nadzornika Tekelijanuma i delovoditelja Matice srpske u Pešti.

- 1864 — u jesen, upisuje se na Medicinski fakultet u Pešti.
- 1870 — 1. decembra promovisan za doktora medicine;
dolazi u Novi Sad i otvara lekarsku ordinaciju.
- 1871 — lekar u Pančevu.
- 1872 — umire Ruža u Pančevu.
— seoba u Sremske Karlovce.
- 1873 — seoba u Futog.
- 1874 — seoba u Novi Sad.
- 1875 — seoba u Kamenicu.
- 1878 — seoba u Beograd.
- 1880 — seoba u Beč.
- 1889 — seoba u Kamenicu.
- 1891 — seoba u Beograd.
- 1898 — seoba u Zagreb.
- 1901 — seoba u Kamenicu.
- 1904 — 1 (14) juna, preminuo u Kamenici.

BIBLIOGRAFIJA

Proletno jutro. 1852. Objavljuje prvu svoju pesmu, pod pseudonimom Osijan.

Đulići. Novi Sad, 1864.

Šaran. Novi Sad, 1864.

Vidosava Branković. Novi Sad, 1864.

Sve dojakošnje pesme. Novi Sad, 1871.

Pesme Mirze-Šafije. Beč, 1871.

Pevanija. Novi Sad, 1882.

Đulići uveoci. Novi Sad, 1882.

Snohvatice, I—II. Beograd, 1895.

Druga pevanija, I. Beograd, 1895.

Druga pevanija, II. Beograd, 1896.

Zmajovini Đulići i Đulići uveoci. Zagreb, 1899.

Čika Jova srpskoj deci. Beograd, 1899.

Snohvatice, III. Beograd, 1900.

Devesilje. Ruma, 1900.

Čika Jova srpskoj omladini. Beograd, 1901.

Prednevenče. Zagreb, 1908.

Međnevenče, I. Zagreb, 1909.

Sabrana dela Zmaja Jovana Jovanovića, I—XVI. Beograd, 1933—1935. Priredio Jaša M. Prodanović.

Odabrana dela Jovana Jovanovića Zmaja, I—VIII. Novi Sad, 1969. U redakciji Mladena Leskovca.